

Rapport visitatie

Brunssummerheide

20 oktober 2016

Versie 13-11-2016

www.natuurzonderdrempels.nl

C.J. van Helteren, secretaris
Reigershof 1 4921 VP Made
cjhelteren01@hetnet.nl

Advies van het Kenniscentrum Groen & Handicap betreffende de bereikbaarheid, de toegankelijkheid en het gebruik van voorzieningen van de Brunssummerheide voor mensen met een lichamelijke beperking.

De visitatie

Op 20 oktober 2016 heeft een visitatiecommissie van Groen&Handicap een bezoek gebracht aan de Brunssummerheide om met name te kijken naar de bereikbaarheid van het gebied, de toegankelijkheid en de bruikbaarheid van voorzieningen (btb)

Ook de informatievoorziening en verspreiding alsmede de communicatie van Natuurmonumenten naar de bezoekers is daarbij onder de loupe genomen.

In hoofdzaak zijn **het bezoekerscentrum** en het daar vlak bij gelegen **Beleefpad** gevisiteerd.

De **visitatiecommissie** bestond uit:

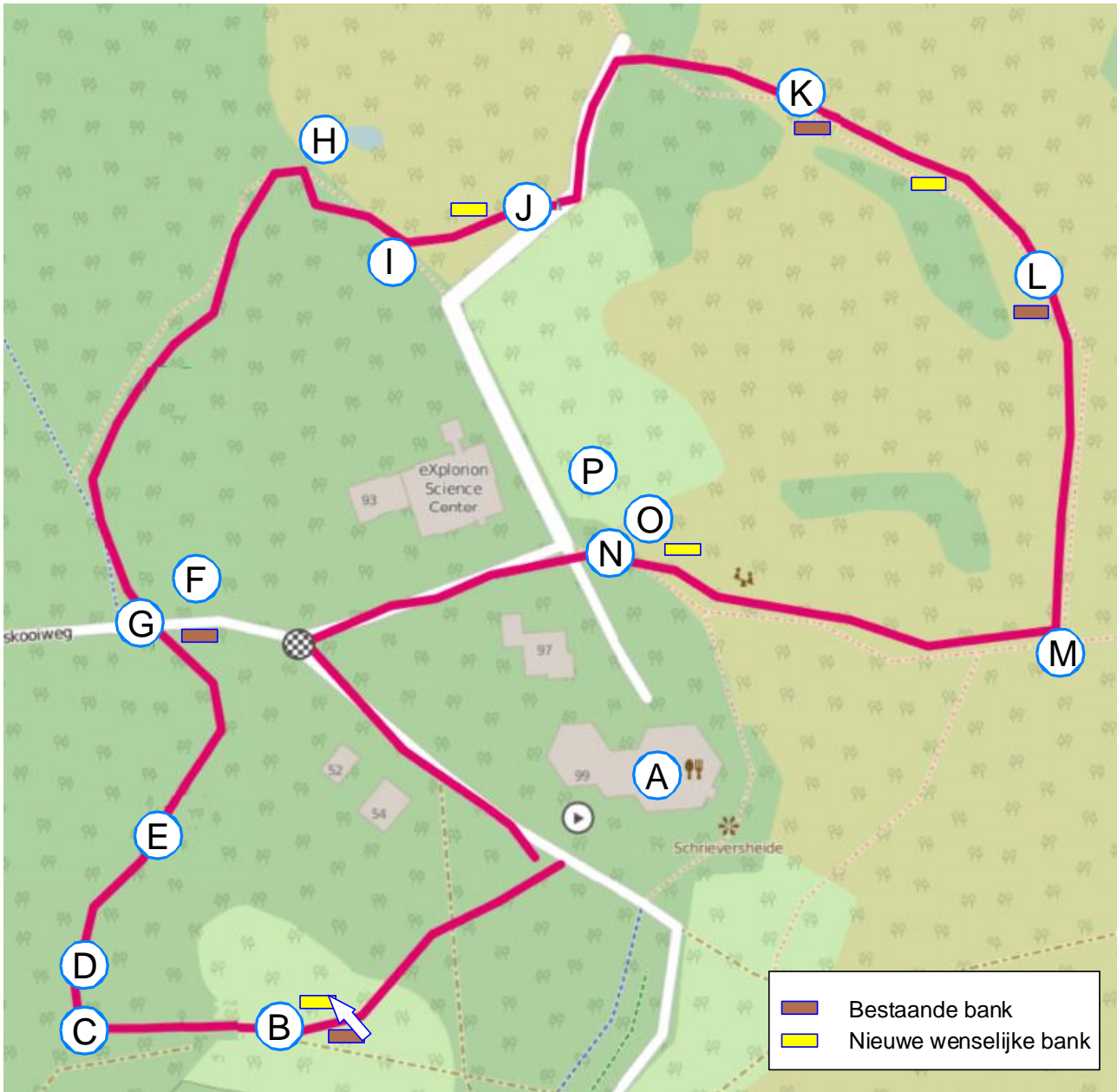
- Cees van Helteren, voorzitter namens Groen&Handicap
- Job Haug bouwkundig adviseur toegankelijkheid Groen&Handicap

Verder aanwezig, namens Natuurmonumenten:

- José Koopman Specialist natuurbeleving en recreatie
- Niki Jasper Coördinator beheer - Beheereenheid Zuid-Limburg
- Liesbet Vermeeren Beheerder Bezoekerscentrum Brunssummerheide
- Frans van Haandel Vrijwillig coördinator beheer recreatieve voorzieningen Brunssummerheide

Ervaringsdeskundigen

- Judith Eurlings Vertegenwoordiger van slechtziende
- Mandy Meijers Zorgwelzijn plus
- Herman Evers Voorzitter Oogvereniging Nederland, afdeling Limburg
- Hugo Voortman Tuintherapeut, Zorgwelzijn plus

Plattegrond Belevingspad

4. Bevindingen en advies (versie 25-10-2016)

No	Onderwerp	no	Advies	Prioriteit
(A) = geeft locatie op de plattegrond aan.			Essentieel voor toegankelijkheid	Red
			Urgent maar van iets lagere orde	Yellow
			Minder urgent	Blue
			Voldoet al	Green
			Verwijzing naar volgend onderwerp	White
Bereikbaarheid				
1.	Openbaar vervoer Op 750 m is een aangepaste bushalte (Heerlen, Schaapskooiweg) Hier halteren lijn 25, 28, 36 en 37. De afstand tot het bezoekerscentrum is groot (ca 750 m).	1.1.		Green
	Op ca 500 m is een halte van lijn 25 (Heerlen, Anjelierstraat/Gaardstraat). Deze halte is volgens Google nog niet aangepast. Aangezien de afstand naar het bezoekerscentrum en het begin van de wandeling korter is, is het wenselijk dat deze bushaltes alsnog worden aangepast. Gemeenten hebben de opdracht om alle bushaltes toegankelijk te maken.	1.2.	Dien bij de gemeente een verzoek in voor het aanpassen van deze haltes (Heerlen, Anjelierstraat/Gaardstraat).	Red
2.	Looproutes vanaf OV In de looproute vanaf beide haltes (Heerlen, Anjelierstraat/Gaardstraat) bevinden zich drempels bij de verschillende oversteken.	2.1.	Dien een verzoek in bij de gemeente om de looproutes aan te passen.	Red
	Ingang Schaapskooiweg Op de kruising Akerweg-Schaapskooiweg ontbreken geschikte opritten van de rijbaan naar het trottoir	2.2.	Breng geschikte opritten aan.	Red
				
3.	Parkeerplaats Op de Schaapskooiweg is een parkeerplaats met 4 gehandicaptenparkeerplaatsen aangegeven met verkeersbord E6.	3.1.	De richtlijn is dat 2 % van het aantal parkeerplaatsen beschikbaar is als Gehandicapten parkeerplaats. Gezien het totaal aantal parkeerplaatsen en het aantal bezoekers is het wenselijk dat meer gehandicaptenparkeerplaatsen zijn bij voorkeur 2 % van het totaal aantal parkeerplaatsen.	Red

No	Onderwerp	no	Advies	Prioriteit
	Er ontbreekt een markering op het wegdek, waar door auto's te dicht op elkaar geparkeerd kunnen worden en de toegang naar de auto voor rolstoel en rollatorgebruikers wordt geblokkeerd.	3.2.	Breng een markering aan op het wegdek. De minimale breedte van een gehandicaptenparkeerplaats is 3,5 m (zie het handboek Samen Op Pad 'SOP').	
	Toegangspad vanaf de gehandicaptenparkeerplaatsen is vlak asfalt en voldoet.	3.3.	Geen opmerkingen.	
Bezoekerscentrum (A)				
4.	<p>Toegangsdeur De hoofdentree van het bezoekerscentrum bestaat uit een dubbele deur met drangers. Deuren met drangers zijn ongeschikt voor rolstoelgebruikers. De deuren stonden bij de schouw open met een haakje. Wanneer de deuren tijdens openingsuren altijd opstaan op een haakje zou dit acceptabel zijn, maar vervolgens vormt de portaaldeur een obstakel.</p> 	4.1.	Voor een advies zie 'Portaaldeur'.	
	<p>De vrije doorgang bij opening van één van de bovenstaande deuren is ca 80 cm*. Dit is smal, zeker in combinatie met het smalle portaal. Als het voorkomt dat deze deuren tijdens openingsuren gesloten zijn, vormt dit een opstakel voor rolstoelgebruikers. Eigenlijk zijn deze deuren te smal en kan men beter kiezen voor één brede deur (90 cm) en een smal deurpaneel. *Bezoekers kunnen slechts één deur openen. Twee deuren tegelijk openen en openhouden is vrijwel onmogelijk.</p>	4.2.	Voor een advies zie 'Portaaldeur'.	
	<p>De toegangsdeur heeft twee kleine drempels van ca 25 en van 15 mm. Het is wenselijk dat er geen drempels zijn. De richtlijn staat drempels tot 20 mm toe. In dit geval gaat het totaal om ca 40 mm.</p> 	4.3.	Herbestraat de aansluiting bij de deur zodat er slechts één drempel resteert.	

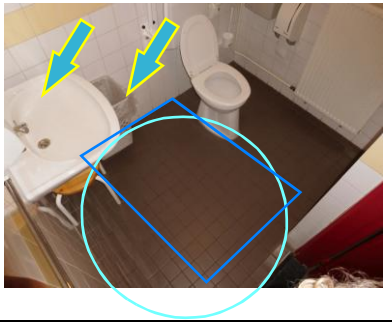
No	Onderwerp	no	Advies	Prioriteit
5.	<p>Portaaldeur Er is sprake van een brede portaaldeur (ca 90 cm) met een dranger. Deze deur draait in het portaal en is daardoor ongeschikt voor rolstoelgebruikers. Er is te weinig ruimte in portaal en drangers zijn ongeschikt voor rolstoelgebruikers.</p>		<p>5.1. Mogelijke oplossingen; Variant 1 Sluit deze ingang en laat alle bezoekers via de horeca ingang binnen komen.</p>	
			<p>5.2. Variant 2 Laat de portaaldeur permanent open staan. Voorzie de voordeur van een automatische dranger.</p>	
6.	<p>Inrichting Het bezoekerscentrum heeft een informatieve en een recreatieve functie. Wat bezoekers niet op de wandeling tegenkomen of wat zij niet in staat zijn om te observeren, kunnen zij hier waarnemen. Het bezoekerscentrum heeft een extra waarde ook voor mensen met beperkingen. De huidige balie is laag heeft een aantrekkelijke vormgeving en is goed verlicht. De locatie van de balie zou beter kunnen. Een betere zichtbaarheid van de balie vanuit de horeca zou een bezoek aantrekkelijker kunnen maken.</p>		<p>6.1. Geen opmerkingen op het gebied van toegankelijkheid.</p>	

No	Onderwerp	no	Advies	Prioriteit
7.	<p>Educatie- en spelobject Door de verschillende bedieningsniveaus van dit object is dit object ook aantrekkelijk voor rolstoelgebruikers. Wanneer bij het ontwerpen van deze objecten meer rekening wordt gehouden met mensen met beperkingen kan dit een extra kwaliteit zijn die door veel meer mensen wordt gewaardeerd. Denk aan;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bedieningshoogte voor rolstoelgebruikers en kleine mensen - Goede zichtbaarheid en leesbaarheid voor slechthorenden - Tastbare voorzieningen voor blinden - Hoorbare voorzieningen voor mensen met een visuele beperking enz 	7.1.	Graag meer aandacht voor mensen met beperkingen bij het inrichten van nieuwe tentoonstellingen om de expositie nog aantrekkelijker te maken.	
8.	<p>Maquette De maquette geeft het glooiende landschap en de verschillen in natuur weer. De paden zijn zichtbaar maar niet up to date. Daardoor is de maquette vrij onduidelijk.</p>	8.1.	Zorg dat het beleefpad op de maquette goed zichtbaar is.	
	De verwijzingen (Pijlen/bordjes) zijn lastig te lezen en de verwijzing is onduidelijk.	8.2.	Voorzie de maquette van nieuwe goed leesbare bordje met duidelijke pijlen/verwijzingen.	
	De maquette is hoog aangebracht en minder geschikt voor rolstoelgebruikers en kleine mensen.	8.3.	Breng de maquette lager aan.	
	De maquette is ongelukkig geplaatst. Wanneer een rolstoelgebruiker naast de maquette staat is de doorgang geblokkeerd.	8.4.	Zorg voor voldoende ruimte rondom de maquette zodat de beleving van de maquette kan plaatsvinden zonder hinder van passerende andere bezoekers.	

No	Onderwerp	no	Advies	Prioriteit
9.	<p>Informatiezuil De informatiezuil heeft een losse opstap voor kinderen en kleine mensen. Deze zuil heeft een geschikte hoogte voor rolstoelgebruikers.</p> 	9.1.	Geen opmerking.	
		9.2.	Mocht de informatiezuil vernieuwd worden, dan is het wenselijk dat er niet alleen zichtbare beelden zijn, maar ook geluiden en gesproken teksten voor mensen met een visuele beperking en mensen die niet kunnen lezen.	
Horeca (A)				
10.	<p>Toegangsdeur De toegang is voorzien van automatische schuifdeuren. Er is geen drempel.</p> 	10.1	Geen opmerkingen.	
11.	<p>In het portaal bevinden zich 2 vervelende drempels elk ca 15 mm hoog (onderdorpel van een oud kozijn).</p> 	11.1	<p>Probeer tenminste één drempel weg te werken. Bijvoorbeeld door de vloerbedekking iets hoger aan te brengen.</p> 	

No	Onderwerp	no	Advies	Prioriteit
12.	<p>Balie Bezoekers moeten voor een kopje koffie e.d. bij de balie bestellen en die zelf ophalen. De balie is ca 1,4 m hoog en niet echt geschikt (gebruiksonvriendelijk) voor rolstoelgebruikers en kleine mensen. Personeel achter de balie is vanuit de rolstoel niet zichtbaar.</p> 	12.1	<p>Verlaag de balie zodat rolstoelgebruikers en kleine mensen tenminste kunnen zien wie er achter de balie staat.</p> 	Yellow
	<p>Op de hoge balie bevindt zich een bel waarmee gasten kenbaar kunnen maken dat zij geholpen willen worden. Deze bel is te hoog aangebracht voor rolstoelgebruikers en kleine mensen.</p>	12.2	<p>Breng de bel permanent lager aan zodat deze ook geschikt is voor rolstoelgebruikers en kleine mensen.</p>	
	<p>Ook de afhaalbalie is hoog en ongeschikt voor rolstoelgebruikers en kleine mensen.</p> 	12.3	<p>Zorg dat mensen die problemen hebben de bestelling af te halen, geholpen worden.</p>	Green
13.	<p>Meubilair De tafels binnen en buiten op het terras zijn geschikt (onderrijdbaar) voor rolstoelgebruikers.</p> 	13.1	<p>Geen opmerkingen.</p>	
	<p>De stoelen binnen en buiten op het terras hebben rugleuningen en deels armleuningen.</p>	13.2	<p>Geen opmerkingen.</p>	

No	Onderwerp	no	Advies	Prioriteit	
	Tussen het meubilair is ruim manoeuvreerruimte voor rolstoelgebruikers.	13.3	Geen opmerkingen.		
14.	<p>Terras De afwerking van het terras is vlak geschikt voor rolstoelen. Hier en daar zijn de doorgangen wat smal.</p>		14.1	Zorg ook bij een vol terras dat de hoofdroutes vrij blijven en berijdbaar zijn.	
Sanitair (A)					
15.	<p>Sanitair Het rolstoeltoegankelijk toilet is klein ca 150 x 200 en nauwelijks of niet bruikbaar voor rolstoelgebruikers.</p>		15.1	<p>Zolang dit het enige wat grotere toilet is, is het belangrijk dat er naast de closetpot zoveel mogelijk ruimte wordt gecreëerd, door de vuilnisbak te verplaatsen en een kleinere wasbak aan te brengen. Zie ook 'Renovatie rolstoeltoegankelijk toilet'</p>	
	<p>Renovatie rolstoeltoegankelijk toilet Het beleefpad Brunsemmerheide zal geleidelijk aan steeds aantrekkelijker worden zodat meer mensen met een beperking hier gebruik van gaan maken. Dat vereist tenminste een goed geoutilleerd rolstoeltoegankelijk toilet in een bezoekerscentrum c.a.</p>	15.2	<p>Het is noodzakelijk een aan alle eisen te stellen rolstoeltoegankelijk toilet te bouwen waar hulp verleend kan worden en waar kinderen verschoond kunnen worden. De huidige toiletruimte leent zich daar niet voor. Een rolstoel toegankelijk toilet is tenminste 1,65 x 2,2 m groot. Nog beter is een toilet waar hulp kan worden verleend (1,8 x 2,2 m groot). Mocht er verbouwd gaan worden : laat het ontwerp en de inrichting toetsen door een deskundige. Meer informatie zie brochure sanitair.</p>		
	Het verlichtingsniveau in gang is laag.	15.3	Verhoog het lichtniveau in de gang naar de toiletten.		

No	Onderwerp	no	Advies	Prioriteit
Beleefpad Brunsummerheide				
16.	<p>Materiaal Het pad is kort geleden opgeknapt en bestaat deels uit een ondergrond van asfalt en een halfverharding.</p>	16.1	Geen opmerkingen.	
	Een halfverharding kan door regen wegspoelen (I) & (N) en door de halfverharding kunnen planten groeien (M). Het is van belang om het pad goed te onderhouden.	16.2	Zorg voor gedegen onderhoud met name op de op de plattegrond aangegeven locaties (I), (N) en (M).	
	<p>De combinatie van een pad van halfverharding en zachte berm vormt voor mensen met een visuele beperking een prachtige natuurlijke gidslijn die zij met hun taststok kunnen af tasten en volgen. Het kleurverschil van het pad met de omgeving zorgt ervoor dat slechtzienden het pad enigszins kunnen zien. Het is van belang dat deze eigenschappen in elk seizoen bruikbaar zijn. In de herfst en mogelijk in het voorjaar zullen de paden goed schoon gemaakt moeten worden.</p>	16.3	Hou het pad goed schoon waarbij voorkomen moet worden dat de toplaag gemengd wordt met de zachte berm. Zorg dat het pad goed zichtbaar blijft en zorg dat de gidslijn (de lijn tussen het verharde pad en de zachte berm zo scherp mogelijk blijft). Onze voorkeur gaat uit naar bladblazen in plaats van vegen.	
17.	<p>Bewegwijzering De bewegwijzering stta dan weer links en dan weer rechts van het pad op wisselnde afstanden van kruisingen en afslagen. De bewegwijzering is op verschillende palen aangebracht en heeft verschillende vormgevingen. Er ontbreekt een eenduidige structuur in de bewegwijzering. Dit voorbeeld bevindt zich op locatie (B).</p>			
		17.1	<p>Bedenk een logische eenduidige structuur en breng de bewegwijzering consequent volgens deze structuur aan. Bijvoorbeeld,</p> <ul style="list-style-type: none"> -Op een vaste afstand na kruisingen en afslagen -Op een identieke paal -Altijd aan dezelfde kant en zelfde afstand van het pad -Altijd op dezelfde hoogte -Leesbaar/zichtbaar vanaf 20 m 	
	<p>Ook is de bewegwijzering niet altijd vanuit de looproute zichtbaar. Op de afbeelding bevindt de bewegwijzering zich niet zichtbaar in de looproute maar op de zijkant van het paaltje (vrijwel onzichtbaar voor wandelaars).</p>			
		17.2	Zorg dat de bewegwijzering vanuit de wandelaar gezien altijd zichtbaar is.	
				

No	Onderwerp	no	Advies	Prioriteit	
	In de informatie die natuurmonumenten verstrekt wordt heel duidelijk aangegeven dat het beleefpad toegankelijk is. Het beleefpad is voor meer bezoekers aantrekkelijk dan alleen rolstoelgebruikers. Het rolstoelsymbool kan stigmatiserend werken en andere wandelaars weerhouden om van dit pad gebruik te maken.	17.3	Wij adviseren om het beleefpad in brochures en plattegronden als gewone wandeling aan te geven die ook geschikt is voor rolstoelgebruikers. Tegelijk adviseren wij om de route op een algemene wijze aan te geven (zonder rolstoelsymbool).		
18.	Zitgelegenheid langs het pad Langs het pad zijn meerdere banken aangebracht. Veel banken zijn in een hobbelige begroeiing geplaatst en niet bereikbaar met de rollator of de rolstoel. Ook is de zithoogte vrij hoog.	18.1	Verplaats de banken zoveel direct aan het pad en zorg dat er naast de bank ruimte is voor een rolstoel of scootmobiel.		
	De ervaringsdeskundigen gaven te kennen dat er meer banken geplaatst mogen worden, vooral voor en na hellingen in het pad.	18.2	Breng voldoende extra banken aan.		
	In de routebeschrijving staat dat deze twee stammen (J) dienen voor insecten. Tijdens de wandeling werd gezegd dat dit een zitgelegenheid is. Het kan beide, maar het is onduidelijk.		18.3	Voorzie deze boomstammen van een verklarend tekstbordje en breng zo mogelijk meer stammen aan....	
19.	Poel (B) Langs de wandelroute is een kleine poel waar een deel van het jaar water in staat. Er zijn ideeën om een vlonderpad aan te brengen voor rolstoelgebruikers. Wij raden dit idee af, omdat een geschikt vlonderpad met goede afrijbeveiligingen en voldoende manoeuvreerruimte de volledige poel zou overdekken. De begroeide ondergrond is hobbelig maar voldoende vast om met een rolstoel, rollator of scootmobiel te berijden. De afstand tot de rand van de poel is kort.	19.1	Wij raden aan om het gras tussen het pad en de poel kort te houden en te maaien.		

No	Onderwerp	no	Advies	Prioriteit
	<p>Aan de overkant van het pad nabij de poel staat een bank. De ondergrond is ongeschikt om met een rollator of rolstoel naast de bank te staan. Ook is de afstand tot de poel te groot om het insectenleven in en rond de poel te zien.</p>	19.2	<p>Verplaats de bank naar de poel en wel zo dat er makkelijk een rolstoel of scootmobiel naast kan rijden.</p> 	
20.	<p>Helling (C) Direct na de poel is een afslag en heeft het pad een steile helling. Dit deel van het pad is pas gereconstrueerd en is dus al geoptimaliseerd. Deze helling is steiler dan de richtlijnen aangeven. Deze kleine helling is een voorbode wat men in de route kan verwachten en daarmee een uitstekend signaal.</p> 	20.1	Geen opmerking.	
21.	<p>Beeld (D) Naast het wandelpad bevindt zich een beeld. Door de reconstructie van het pad is de bijbehorende tekst op de zijkant van het beeld nu lastig leesbaar.</p> 	21.1	Verplaats of draai het beeld zodanig dat ook een rolstoelgebruiker naast het beeld kan staan en de tekst kan lezen.	

No	Onderwerp	no	Advies	Prioriteit
22.	<p>Brug (E)</p> <p>De brug is voorzien van een een kleine rand. Deze rand is laag maar bruikbaar als gidslijn met een taststok. Als afrijbeveiliging voor rolstoelgebruikers is deze rand te laag.</p>		22.1 Voorzie de brug van een deugdelijke afrijbeveiliging (minimaal 6 cm hoog)	
	<p>De ervaringdeskundigen vonden de brug gevaarlijk en adviseerden een leuning aan beide zijden.</p>		22.2 -Voorzie de brug tenminste aan één zijde een leuning (90 cm hoogte). -Breng een 2 ^e leuning aan op ca 60 cm hoogte voor kinderen. -Laat de leuning ruim voor het talud beginnen.	
23.	<p>Kruising paden (G)</p> <p>Het pad heeft een achtvorm en op het keuzepunt waar men moet kiezen is een chaos van palen aangebracht waardoor de route niet duidelijk is.</p>		23.1 Breng orde aan in deze chaos. Plaats de palen desnoods allen tegen elkaar.	
24.	<p>Huttenbouwbos (F)</p> <p>Het huttenbouwbos heeft een ondergrond van zachte bosgrond en is ongeschikt voor buggy's en rolstoelen. Het is wenselijk dat het voor rolstoelgebruikers en mensen met buggy's iets makkelijker is om het huttenbouwen mee te beleven.</p>	24.1	<p>Breng een berijdbaar pad aan naar tenminste één plek in het bos waar een hut gebouwd kan worden. Breng het pad speels aan zodat het zelf ook speelwaarde heeft.</p>	

No	Onderwerp	no	Advies	Prioriteit
	<p>Ook de picknicktafel in het bos is niet of nauwelijks bereikbaar voor buggy's en rolstoelen.</p> 	24.2	<p>Breng de picknicktafel dicht bij het pad aan. Zorg dat de picknicktafel ook geschikt is voor een rolstoelgebruiker door één plaats vrij te houden van een zitje.</p> 	
	<p>Voeg speelwaarde toe aan het bos om het echt een Speelnatuur van OERRR bos te maken.</p>	24.3	<p>Suggesties voor Speelaanleidingen toe aan het bos: bijv. houten beeldenstapstenen, dikke stammen, kijkschermpje (wildkijken),. (Tip: laat kinderen mee-ontwerpen).</p>	
25.	<p>Populier met gezwel (F) Het bordje staat achter de boom en is onbereikbaar en niet leesbaar vanaf het pad.</p> 	25.1	<p>Verplaats het bordje naar het pad en zorg dat het vanuit de rolstoel goed leesbaar is.</p>	
	<p>De populier ligt net niet aan het verharde pad. In een nat jaargetijde zal het voor rolstoelgebruikers lastig zijn om de boom aan te raken.</p>	25.2	<p>Verplaats de boom, zodat iemand vanaf het pad de boom kan betasten.</p>	
26.	<p>Pad steile dwarshelling (H) Bij (H) heeft het pad een dwarshelling die steiler is dan 2 % (richtlijn). In combinatie met de steile helling in de looppriechting is dit zelfs een gevaarlijke situatie.</p> 	26.1	<p>Zorg dat het pad geen dwarshelling heeft.</p>	
27.	<p>Pad steile helling (I) Even verder bij (I) wordt een hoogteverschil van meer dan 2 m overbrugd met een 'te' steile helling.</p>	27.1	<p>Onderzoek of de helling minder steil gemaakt kan worden.</p>	

No	Onderwerp	no	Advies	Prioriteit	
	Onderaan de helling is het pad lastig berijdbaar doordat de halfverharding uitspoelt.	27.2	Zorg dat het pad niet beschadigd kan worden door uitspoelend regenwater.		
28.	<p>Uitzichtpunten (K) Er zijn een paar prachtige uitkijkpunten. Er is een rolstoeltoegankelijk picknicktafel langs het pad gelegen. De ondergrond laat nog te wensen over.</p>		28.1	Verbeter de ondergrond, zodat deze vlak en goed berijdbaar is voor rolstoelen.	
	<p>Bank (L) Naast de bank ontbreekt ruimte voor een rolstoel of scootmobiel.</p>		28.2	Zorg dat er direct naast de bank een vlakke berijdbare ruimte is voor een rolstoel of scootmobiel.	
29.	Doorgroeid pad (M)		29.1	Onderhoud het pad en voorkom doorgroeiing.	
30.	<p>Laatste stukje pad (N) Het laatste stuk pad (naast de speelvoorziening) heeft een steile helling, is hobbelig en is door regen uitgespoeld en weggesleten.</p>		30.1	Herstel dit laatste deel van het pad en zorg dat regenwater het pad niet kan beschadigen.	

No	Onderwerp	no	Advies	Prioriteit	
Beelden langs het pad					
31.	<p>Langs de paden staan diverse houten beelden. Deze zijn voelbaar voor mensen met een visuele beperking. Hiernaast is een insect afgebeeld. Zo'n beeld is een soort voelbare microscoop en stelt zienden en ook mensen met een visuele beperking in staat om eens te zien of af te tasten hoe een insect in elkaar zit. Wacht niet tot de beelden verrot zijn, maar breng regelmatig een nieuw beeld aan.</p>		31.1	<p>Breng regelmatig een nieuw beeld aan. Zorg dat zo'n beeld ook goed tastbaar is (niet scherp en zonder splinters). In het geval van een vergroting adviseren wij om ook de werkelijke grootte ergens aan te geven. Breng de beelden altijd op tasthoogte aan (maximale hoogte 1,5 m).</p>	
Speelvoorziening (O)					
32.	<p>Bereikbaarheid De speelvoorziening bestaat uit enkele toestellen. Aan één zijde is een grasvlak dat momenteel redelijk berijdbaar is voor rolstoelen. De aansluiting met het doorgaandepad is uitgesleten.</p>		32.1	<p>Herstel het doorgaande pad en zorg dat het vlak op het gras aansluit.</p>	
33.	<p>Speeltoestellen De NSGK/Speeltuinbende weet veel meer van speelaanleidingen en toestellen. Het aantal toestellen is minimaal en is nauwelijks afgestemd op de natuur. De toestellen zelf bevinden zich in het zand en zijn niet bereikbaar voor buggy's en rolstoelen.</p>		33.1	<p>Zorg dat de speeltoestellen op korte afstand van een berijdbare ondergrond/pad zijn aangebracht.</p>	
34.	<p>Bank Er ontbreekt een bank waar een rolstoel of scootmobiel naast kan staan en bereikbaar is voor iemand met een rollator.</p>		34.1	<p>Breng aansluitend op het doorgaande pad een bank aan waar een rolstoel of scootmobiel naast kan staan, vanwaar men de speelvoorziening kan bekijken.</p>	

No	Onderwerp	no	Advies	Prioriteit
Wildscherm (P)				
35.	<p>Bereikbaarheid</p> <p>Het wildscherm is bereikbaar via een hobbelig begroeid en vrij steil pad. De afstand is te kort om het pad onder een juiste hellingshoek aan te brengen. Door de schaduw in combinatie met de omliggende begroeiing verwachten wij dat ook na reconstructie dit pad lastig zal blijven voor rolstoelgebruikers.</p>		35.1 Om het wild rooster bereikbaar te maken zal dit pad voorzien moeten worden van een verharding of van berijdbare honingraatplaten.	
	<p>Voor het wildschermrooster ligt afgevallen blad waardoor niet zichtbaar is of de ondergrond berijdbaar is.</p>	35.2	<p>Zorg dat de verharding goed zichtbaar is.</p> 	
	<p>Op allerlei hoogte kan men door het scherm kijken.</p>	35.3	Geen opmerkingen.	
Informatie & communicatie				
36.	<p>Eigenschappen van het pad.</p> <p>De lengte is ca 1 km.</p> <p>Het pad is vlak en goed berijdbaar. Er is sprake van een heuvelachtige omgeving en delen van het pad hebben een stevige helling. Mensen met een handbewogen zullen soms hulp nodig hebben.</p> <p>Het pad heeft de vorm van een acht.</p> <p>Het eerste deel van de acht heeft hoogteverschillen tot ca 1 m en komt langs een poeltje, een brug en gaat door een bosachtig gebied.</p> <p>Het tweede deel van de acht heeft hoogteverschillen van enkele meters en gaat door bos, langs heide en heeft prachtige uitzichten.</p> <p>Voor sommige rolstoel en rollator gebruikers zal het tweede deel te steil zijn.</p>	36.1	<p>Geef in de informatie over het pad duidelijk aan wat men kan verwachten qua hindernissen, steile hellingen en hoogte verschillen, waar voor rolstoelgebruikers mogelijk hulp wenselijk is.</p>	

No	Onderwerp	no	Advies	Prioriteit	
	De rand van het pad is redelijk voelbaar met de taststok (natuurlijke gidslijn) waardoor mensen met een visuele beperking het pad vrij goed kunnen volgen.	36.2	Geef in de informatie dat het belevingspad redelijk goed te volgen is door mensen met een visuele beperking met een taststok.	Red	
	In de plannen van het beheerteam is een stamomranding voor mensen met een visuele beperking opgenomen. Zo'n omranding geeft extra zekerheid en zou zeker zinvol zijn wanneer regelmatig dezelfde mensen met een visuele beperking deze wandeling lopen, zodat zij hem ook goed herkennen aan de hand van de boomstammen. Voor mensen die slechts een enkele keer komen heeft zo'n omranding weinig meerwaarde. Mensen met een visuele beperking die een tastrand nodig hebben zullen niet zonder iemand anders het terrein bezoeken. Voor deze mensen is de rand van het bestaande pad voldoende voelbaar, mits het pad vrij gehouden wordt van afgevallen blad..	36.3	Een stamomranding is volgens ons niet nodig.	Groen	
37.	Op het beleefpad zijn honden, dus ook hulphonden, toegestaan.	37.1	Geef aan dat hulphonden zijn toegestaan, mits aangeliind.	Red	
		37.2	Geef ook aan dat er een plek is waar honden onaangeliind mogen spelen.	Red	
38.	<p>Informatiebord</p> <p>Het informatiebord voor het bezoekerscentrum voldoet vrijwel aan alle wensen. Er zijn schreefloze lettersgebruikt van voldoende grootte en met voldoende contrast. De tekst is daardoor goed leesbaar. Het bord bevindt zich op een hoogte die voor iedereen geschikt is. Een rolstoelgebruiker kan naast het bord rijden.</p>		38.1	Geen opmerkingen	Groen
	De plattegrond op het informatiebord heeft een te grootte schaal om het belevingspad duidelijk aan te geven.	38.2	Het is wenselijk dat er een 2 ^e kaartje is met een andere schaal zodat het belevingspad en de voorzieningen rond het belevingspad beter kunnen worden aangegeven.	Red	

No	Onderwerp	no	Advies	Prioriteit
39.	<p>Voorzieningen overige paden Beperkingen verschillen en niet iedereen heeft een harde berijdbare ondergrond nodig. Ook hebben mensen met beperkingen verschillende condities. Zo zullen mensen met visuele beperkingen vaker gebruik maken van de gewone paden. Zij doen dat samen met vrienden of met een partner. Er is daarom ook aandacht nodig voor de gewone paden.</p>	39.1	Bekijk voor elke route of er mogelijkheden zijn om de route te verbeteren en aantrekkelijker te maken voor bepaalde doelgroepen.	
Voorzieningen mensen met een visuele beperking				
40.	<p>Bij de nabespreking is een auditieve ondersteuning van de route genoemd. Er zijn momenteel veel verschillende ontwikkelingen en het is goed om te oriënteren welke ontwikkelingen zinvol en toepasbaar zouden zijn bij het onderhouden en ontwikkelen van wandelroutes. Dit onderwerp is zowel voor het kenniscentrum Groen & Handicap als voor Natuurmonumentren interessant.</p>	40.1	Wij raden een overleg met de Oogvereniging aan voor een oriëntatie welke ontwikkelingen er zijn en wat op dit moment tot de mogelijkheden behoort.	